

Ett Västernorrland – Handlingskraft, livskraft och naturkraft

Regionplan 2021–2023
Kristdemokraternas förslag till regionfullmäktige 2020

1 Innehåll

2	Ett Västernorrland – Handlingskraft, livskraft och naturkraft.....	3
2.1	Gemenskap och samanhållning	3
2.2	Ett aktivt folkhälsoarbete.....	3
2.3	Vårda vården – utveckla primärvården...3	
2.4	Förnyelse och långsiktighet	3
2.5	Ett livskraftigt Västernorrland	3
2.6	Tillitsbaserad styrning	3
3	Styrning och ledning.....	4
3.1	Balanserad styrning	4
3.2	Regionens inriktningsmål	4
3.3	Resultatuppföljning	4
3.4	Länsklinikreformen	5
3.5	Hållbarhetsplan.....	5
3.6	Tillitsbaserad styrning	5
4	Regionens förutsättningar.....	6
4.1	Investeringar	6
4.2	Digitalisering	6
4.3	Regional utveckling.....	6
5	Invånarperspektivet	7
5.1	Primärvård	7
5.2	Specialistvård.....	7
5.3	Tandvård.....	8
5.4	Palliativ vård.....	8
5.5	Rättspsykiatrisk vård	8
5.6	Civilsamhälle	8
5.7	Folkbildning	8
5.8	Kollektivtrafik	9
5.9	Kultur.....	9
5.10	Kulturarv.....	9
5.11	Ungdomsmottagningar	10

6	Medarbetarperspektivet	11
6.1	Etik.....	11
6.2	Allas delaktighet	11
6.3	En ny personalpolitik.....	11
6.4	Kompetensutveckling	12
6.5	Personalpolitisk plattform.....	12
7	Processperspektivet.....	13
7.1	Nationella riktlinjer.....	13
7.2	Samverkan	13
7.3	Jämlikhet och jämställdhet	13
7.4	Vårdval Västernorrland	13
7.5	Patientsäkerhet.....	14
7.6	Utbudsförändringar.....	14
7.7	Akutuppdraget	14
7.8	Folkhälsa.....	14
7.9	Ofrivillig ensamhet	15
7.10	Psykisk ohälsa.....	15
7.11	Österåsen.....	15
8	Ekonomiperspektivet	16
8.1	God ekonomisk hushållning	16
8.2	Kostnadseffektivitet.....	16
8.3	Ekonomi i balans	16
8.4	Förvaltarskap	16
8.5	Finansiella mål.....	17
8.6	Internationellt arbete.....	17
9	Index A-Ö	18

Bilaga: Centerpartiets, Sjukvårdspartiets och Kristdemokraternas gemensamma utgångspunkter i Regionplan 2021–2023..... 19

Omslagscollage: Primärvården ska vara den vård man söker i första hand. 9 hälso-/vårdcentraler i länet. Samtliga foton i KD:s förslag till regionplan är tagna av Henrik Sendelbach och släppta under licens CC-BY-SA 4.0.

2 Ett Västernorrland – Handlingskraft, livskraft och naturkraft

Kristdemokraternas regionplan för Region Västernorrland 2021–2023 har inriktningen att förverkliga regionala utvecklingsstrategins vision: ”Ett Västernorrland – Handlingskraft, livskraft och naturkraft”.

”Ett Västernorrland – Handlingskraft, livskraft och naturkraft”.

2.1 Gemenskap och samanhållning

Regionen har i årtionden slitits itu av att man sett snett på varandra mellan inlandet och kusten och mellan Medelpad och Ångermanland. Det är dags att vi ändrar på detta.

Hela regionen ska vara med när vi skapar utveckling. Det är med **gemensamma** tag, **respekt** och ett **helhetsperspektiv** som vi möter framtiden positivt och kan skapa en regional vi-känsla som ger den handlingskraft regionen behöver.

2.2 Ett aktivt folkhälsoarbete

Ett aktivt folkhälsoarbete och tidiga insatser inte minst när det gäller psykisk ohälsa lägger en stark grund för att länets invånare ska få leva ett bra liv och med god hälsa långt upp i åren.

En satsning på förebyggande arbete gör inte bara att befolkningens hälsa förbättras utan innebär också att kostnadsökningstrycket minskar.

2.3 Vårda vården – utveckla primärvården

Västernorrland lägger minst pengar per invånare i landet på primärvården. Ändå förväntas primärvården vara första linjens vård även i vårt län, framför allt för att avlasta specialistvården. För att den ska klara det måste vi satsa på primärvården.

Det ska ske genom ökade ekonomiska anslag men också genom att överföra verksamheter från specialistvården till primärvården.

Att vårda vården – det är att utveckla primärvården.

2.4 Förnyelse och långsiktighet

Målet är att Region Västernorrland genom förnyelse och långsiktighet under planperioden får ordning på ekonomin. Med respekt, gott bemötande samt förbättrad intern och extern kommunikation och dialog återupprättas förtroendet hos såväl länets invånare som regionens medarbetare.

2.5 Ett livskraftigt Västernorrland

Västernorrlands arbete för en hållbar och klimat-anpassad utveckling får inte stanna av utan måste fortsätta. Regionens nya hållbarhetsplan med stark koppling till Agenda 2030 är viktig för att uppnå detta.

2.6 Tillitsbaserad styrning

Med ett återuppbyggt förtroende och en målinriktad personalpolitik kan vi minska dagens enorma behov av inhyrd personal (stafetter) och få rätt kompetens på rätt plats. Tillitsbaserad styrning ska därför successivt införas i regionen.

Kristdemokraterna i Regionfullmäktige:

Bo Grafström, ledamot

Carl-Olof Svensson, ersättare

Emil Esping, ersättare

Gunlög Jacobsson, ersättare

Göran Brorsson, ersättare

Henrik Sendelbach, ledamot och vice gruppledare

Joachim Jonsson, ledamot och

2:e vice ordf. Nämnden för hållbar utveckling

Maria Borgehammar, ersättare

Michal Zakolski, ledamot

Mona Hammarstedt, ledamot och gruppledare

3 Styrning och ledning

Regionen Västernorrlands, som är en av länets största arbetsgivare, lyder under kommunallagen, förvaltas av förtroendevalda politiker och har medarbetare som varje dag gör sitt bästa för länets invånare.

3.1 Balanserad styrning

Regionen använder balanserad styrning/balanserat styrkort (BSK¹) som modell för sin verksamhetsplanering och uppföljning. Modellen fokuserar på det som är strategiskt viktigt och innebär att verksamheten beskrivs, planeras och följs upp ur fyra perspektiv – invånare, medarbetare, process och ekonomi.²

Regionstyrelsen ansvarar för att det varje år upprättas en regionplan och budget för regionen som helhet samt för styrelsens ansvarsområde enligt modellen för balanserat styrkort. Styrelsen ansvarar vidare för att verksamheten kontrolleras, följs upp och utvärderas inom sitt ansvarsområde.

Nämnderna fastställer styrkort med framgångsfaktorer, mål och mått. Respektive förvaltning formulerar sedan mål och mått, med utgångspunkt från regionens övergripande mål och styrelsens/nämndernas styrkort.

3.2 Regionens inriktningsmål

Regionen inriktningsmål pekar ut riktningen för verksamheten och vilka ambitioner och önskade effekter regionen har gällande respektive perspektiv i den balanserade styrningen.

Det ska finnas en tydlig koppling mellan regionens vision och inriktningsmålen i regionplanen, styrelsens/nämndernas styrkort och de konkreta aktiviteter som behövs i verksamheten - till varje medarbetares individuella mål.

Modellen ska således stödja kopplingen mellan politiska intentioner och verksamhet, för att nå de visioner och inriktningsmål som den politiska ledningen fastställt.

I regionen ska regionens fyra perspektiv ha följande inriktningsmål på kort och lång sikt:

Invånare	God hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen i ett län som är attraktivt för såväl invånare som besökare
Process	Förnyelse och långsiktighet för effektiva och säkra verksamheter
Medarbetare	Delaktiga medarbetare i en arbetsmiljö som erbjuder möjlighet att utvecklas
Ekonomi	Ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning

3.3 Resultatuppföljning

Regionstyrelsen och nämnderna följer fortlöpande upp respektive förvaltningar och dess verksamhet utifrån resultat, samt initierar och genomför nödvändiga åtgärder. Under året upprättas delårsrapport och årsredovisning, förutom månatlig rapportering till nämnderna.

Den totala bilden av utfall och måluppfyllelse ges i årsredovisningen.

Utgångspunkten för uppföljningen är regionplanen samt övriga styrande dokument.

¹ Landstingsstyrelsen 2003-12-18, § 225

² Kaplan, Robert S. & Norton, David P. *The balanced scorecard: translating strategy into action*. Harvard

Business School Press, Boston, 1996, 2. ISBN 1- 57851-250-6.

3.4 Länsklinikreformen

Länsklinikreformen var viktig för att kunna skapa en gemensam och enhetlig kö i hela länet och för att kunna säkerställa att patienterna ska mötas av en likvärdig vård oavsett på vilket sjukhus man besöker.

I mars 2018 presenterades en utvärdering av reformen³. Rapporten menar att ”länsverksamheterna bedöms vara det mest ändamålsenliga sättet att organisera stora delar av specialistvården, men förbättringar behöver genomföras”.

En av rekommendationerna var att förstärka det lokala ledarskapet genom att skapa bättre förutsättningar för första linjens chefer⁴.

De personalfrågor som rör en arbetsgrupp eller en avdelning och som kan hanteras lokalt bör också hanteras på den nivån. Genom lokalt ledarskap med befogenheter ska personalen själv kunna besluta om frågor som rör densamma, exempelvis frågor som rör bemanning.

För att skapa ett starkt lokalt ledarskap med enheter som i högre grad kan ta ansvar för sin egen budget och verksamhet krävs att alla enhetschefer jobbar utifrån samma värdegrund och har samma förutsättningar.

Regionen behöver också skapa en uppdragsutbildning i ledarskap för enhetschefer som bör utformas och genomföras i samarbete med Mittuniversitetet. Detta i syfte att stärka enhetschefens roll, befogenheter och budgetansvar.

Genom att återupprätta det lokala ledarskapet på sjukhusen stärker vi både personalens och patienternas möjligheter till delaktighet.

3.5 Hållbarhetsplan

I februari 2020 ersattes den gamla Miljö- och energiplanen med Hållbarhetsplan 2020–2024.⁵

Hållbarhetsplanens ambition är att regionens verksamheter ska bidra till att uppnå de globala målen i Agenda 2030.⁶

Med planen och ett aktivt utåtriktat arbete kan Västernorrland etableras som en välutvecklad region för hållbar och klimatanpassad utveckling i samverkan med offentlig och privat sektor samt civilsamhället. Exempelvis kan regionen aktivt verka för goda hälsofrämjande miljöer i samhället.

3.6 Tillitsbaserad styrning

Det är dags att regionen överger New Public Management (NPM) som styrmodell och går över till en tillitsbaserad styrning – via dialog och gemensamma prioriteringar.

Regionen ska därför 2021 inleda ett arbete där en eller ett par verksamheter får pröva tillitsbaserad styrning. Denna modell för styrning måste senare utvärderas och utvecklas för att kunna införas i samtliga verksamheter.

---

³ Utvärdering av specialistvården i region Västernorrland (17HSN1554), 3.

⁴ Utvärdering av specialistvården i Region Västernorrland (17HSN1554), 123.

⁵ Regionfullmäktige 2020-02-26 § 14 (20RS2)

4 Regionens förutsättningar

De kommande åren 2021–2023 sker en avmattning i ekonomin vilket ger en svagare utveckling av skatteintäkterna. Kostnadsökningstakten är på en för hög nivå i förhållande till regionens intäkter. Om ramen för intäkter beräknas öka med 2–3 % och kostnads-ökningstakten ligger på mellan 4–5 % ökar diskrepansen mellan intäkter och utgifter på ett oroväckande sätt.

Inom Hälso- och sjukvårdsnämndens område finns stora underskott, detta trots resurstillskott i form av en rejäl skattehöjning 2016. En stor del av de ökade kostnaderna ligger i kostnader för inhyrd personal. Utfallet för 2019 blev 501 miljoner kronor och har alltså nu passerat en halv miljard kronor per år!

Regionen är en stor och viktig aktör inom upphandlingsområdet. Det är stora volymer varor och tjänster som årligen upphandlas av oss själva eller i samarbete med andra. Här finns möjligheter till mer en mer rationell inköps- och upphandlingsprocess. Benchmarking bör göras med andra regioner av liknande storlek.

Samarbetet i Norra sjukvårdsregionen bör öka samtidigt som kunskaps- och erfarenhetsutbyte med kommunerna i regionen bör förstärkas.

4.1 Investeringar

Sjukvården står inför stora förändringar. De största på flera decennier. Förändringarna kommer på kort sikt att kräva ökade investeringar både till följd av en nationell specialisering/nivåstrukturering och av att vården flyttar närmare medborgarna och patienterna och ut till primärvården.

Efter en sådan förändringsfas kommer sannolikt investeringsbehovet att minska. Även om insatser gjorts löpande finns ett fortsatt stort investeringsbehov i stora delar av beståndet, såväl på sjukhus som på hälsocentraler.

4.2 Digitalisering

I september 2019 antog regionen en Digitaliseringsstrategi. Utifrån strategins fem fokusområden (digital ledning, kompetens, trygghet, innovation och infrastruktur) har man satt upp ett mål att varje förvaltning ta fram konkreta åtgärder i sina årligen uppdaterade handlingsplaner⁷.

Ett aktivt digitaliseringsarbete behövs inte minst utifrån de demografiska förändringarnas påverkan på kostnadsutvecklingen för vården. Exempelvis behöver Västernorrland bli bättre på att utveckla den medicinska vården på distans, e-hälsan. Det gör vården mer tillgänglig för invånarna oberoende av var i länet de befinner sig, minskar behovet av resor och förkortar både väntan och vårdtiden för patienter.

Ett annat steg som regionen behöver ta är under 2021 införa en virtuell ungdomsmottagning.

4.3 Regional utveckling

Regionen har en betydande roll i länets utveckling efter övertagande av det regionala ansvaret för utvecklingsmedel. Genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin och samverkan med länets kommuner och övriga aktörer kommer att vara avgörande för hur väl vår region utvecklas.

Infrastrukturen behöver stärkas och byggas ut genom bredbandsutbyggnad, nybyggnad och underhåll av vägar och järnvägar.

Det europeiska och det internationella arbetet är en integrerad del av regionens olika verksamheter.

Regionens deltagande i och utvecklande av europeiska och internationella nätverk har stor betydelse på många områden. Därför behövs gemensam representation i Bryssel för norra Sverige.

---

⁷ Digitaliseringsstrategi (18RS6846), 5.

5 Invånarperspektivet

Inriktningsmålet är god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen i ett län som är attraktivt för såväl medborgare som besökare.

5.1 Primärvård

Vårdcentralen Timrå ligger i Centrumhuset i Timrå

Primärvården ska vara den vård man söker i första hand. Kontinuitet, hög tillgänglighet och gott bemötande ska vara ledord. Flexibla öppettider, såsom kvälls- och helgöppet bör utredas. Detta kräver att primärvården får ordentliga. Kontinuitet kräver också att invånarna får rätt till fast läkarkontakt. För att alltid upprätthålla en god patientsäkerhet ska såväl regionens hälsocentraler som de privatägda vårdcentralerna ha möjlighet att få listningsstopp.

Regionen ska skapa möjlighet att få utbildning i egenvård och införa egenvårdsrum där patienterna själva kan testa sitt blodtryck eller ta prover.

Samarbetet mellan regionens patientorganisationer och primärvården behöver utvecklas. Om intresse finns ska regionen se positivt på införandet av patientråd vid varje hälsocentral.

Familjecentraler, där mödravård, BVC, öppen förskola och socialtjänst samlas på ett och samma ställe ökar möjligheten att arbeta med förebyggande insatser. Närheten till socialtjänsten gör att steget att söka sig dit för att få hjälp minskar och den öppna förskolan stärker föräldrars kunskaper och sociala nätverk. En familjecentral i varje kommun i länet ska vara ett prioriterat mål.

5.2 Specialistvård

Örnköldsviks sjukhus, mars 2016

Den specialiserade vården ska uppfylla kraven enligt den lagstadgade vårdgarantin⁸. Arbetet med att klara tillgängligheten behöver prioriteras upp då låg tillgänglighet ger onödigt lidande och ökade kostnader. Inom hälso- och sjukvården är patientens möjlighet till inflytande och delaktighet i vården är av stor betydelse för ett gott resultat. Personcentrerad vård ska därför successivt införas inom lämpliga verksamheter i regionen.

En översyn över regionens materialhantering kan spara stora pengar, frigöra lokalutrymmen och minska personalens arbetsbelastning. I en översyn ska även vårdserviceteam tas med.

Sollefteå sjukhus ska fortsatt vara en del av vården i länet, men en entreprenör kan på ett bättre sätt än idag säkra kompetensförsörjningen och utveckla verksamheten och skapa de förutsättningar som behövs för att kunna återöppna BB- och kvinnosjukvården på sjukhuset.

Region Västernorrland ska vidare fortsätta med att utveckla samarbetet för den högspecialiserade vården i norra sjukvårdsregionen.

⁸ Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) 9 kap.

5.3 Tandvård

Folk tandvården Ånge, februari 2020

Det finns ett samband mellan tandhälsa och allmän hälsa. Därför är det hälsofrämjande och förebyggande arbetet viktigt för samtliga patientgrupper. För barntandvården har Folk tandvården ett särskilt ansvar, likaså för bedömningstandvård och nödvändig tandvård.

Den uppsökande verksamheten för den äldre generationen behöver förstärkas med satsningar på geriatrisk läkarkompetens. Vidare behöver en översyn göras av Frisktandvården, för att säkra en likvärdig vård oavsett om man har ett frisktandvårdsavtal eller valt att stå utanför detta.

I åldersgrupperna 3–15 år har de maximala revisionsintervallen försämrats. Detta ska återställas till 18 månader för att upprätthålla en god tandstatus hos befolkningen.

All statistik visar att det lönar sig!

5.4 Palliativ vård

Den palliativa vården ska planeras utifrån patientens och anhörigas behov och önskemål. Det är viktigt att ha ett helhetsperspektiv på människors behov, både fysiska, sociala, psykiska och andliga.

Mellannorrlands Hospice, som drivs av en stiftelse med stöd av Region Västernorrland, är länets enda hospice. Behovet av platser är stort och regionen bör därför utreda förutsättningarna för att inrätta ytterligare ett hospice som kan betjäna länets norra del.

5.5 Rättspsykiatrisk vård

Rättspsykiatriska regionkliniken i Sundsvall bedriver högspecialiserad vård för patienter som av domstol överlämnats till rättspsykiatrisk vård eller patienter med behov av psykiatrisk slutenvård.

Regionens målsättning ska vara att kliniken ska fortsätta vara en av landets främsta kliniker inom sitt område.

5.6 Civilsamhälle

Ett starkt civilsamhälle är en hörnsten för en god samhällsutveckling, ett öppet samhälle med tolerans för olikheter och ger utrymme för människor att växa. Civilsamhället omfattar allt från familjen till ideella organisationer, byalag och hembygdsföreningar, koloniträdgårdar, kooperativ, kyrkor, stiftelser, välgörenhetsorganisationer men även studieförbund samt fackföreningar och politiska partier.

Länsöverenskommelsen⁹ som regionen slöt med den idéburna sektorn 2017 måste nu gå från att vara en pappersprodukt till att komma i aktivt bruk. En genomgång av de idéburna rörelsernas behov samt reglementet kring bidragen till dessa behöver också ses över under planperioden.

5.7 Folkbildning

Folkbildningen bidrar till en demokratisk utveckling av samhället och skapar möjligheter för människor att påverka sin livssituation, ge tillträde till högre utbildning och att delta i samhällsutvecklingen.

Inom ramen för folkbildningsarbetet är regionen huvudman för tre egna folkhögskolor: Håla, Ålsta samt Örnsköldsviks folkhögskola. Regionen lämnar också bidrag till de två rörelsedrivna skolorna i länet, Härnösand och Mellansel. Folkhögskolornas och studieförbundens stora betydelser för länet och dess invånare ska inte underskattas utan deras verksamheter ska värnas och utvecklas.

⁹ Länsöverenskommelsen Västernorrland – Idéburen utveckling (16LS2627)

5.8 Kollektivtrafik

Buss och tåg vid Kramfors resecentrum

Regionen är en av medlemmarna i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län, det organ som ansvarar för kollektivtrafiken i länet.

Kollektivtrafiken har en mycket stor betydelse för länets invånare men också för näringsliv och besökare. Regionen ska verka för att resandet med allmän och särskild kollektivtrafik fortsätter att utvecklas.

Det skall vara enkelt, prisvärt och bekvämt att ta bussen. Tillgängligheten för alla oavsett funktionsnedsättning måste förbättras. Därtill behöver också samarbetet med taxinäringen i glesbygdsområden ses över.

5.9 Kultur

Kultur är värdeskapande, hälsofrämjande och rehabiliterande. Den har betydelse för att göra länet attraktivt och främjar den regionala tillväxten!

Kulturplan Västernorrland 2019–2022 är den regionala kulturens bidrag till ett hållbart samhällsbygge¹⁰ och är styrande för regionens insatser och uppföljning. Utifrån planen ansöker regionen årligen medfinansiering från staten.

Barns och ungas delaktighet i kulturlivet ska fortsatt prioriteras liksom att ge personer med funktionsnedsättning ökade möjligheter att både att ta del av och själva utöva kultur.

5.10 Kulturarv

Härnösands gamla rådhus och Melinderska huset

Regionen har ett Strategiskt kulturarvsprogram för Västernorrland 2017–2020. Det är viktigt att regionen ersätter detta med ett nytt kulturarvsprogram för de kommande åren.

En av de viktigaste aktörerna för kulturarvet i vårt län är Västernorrlands museum. På Murberget har man förutom ett museum också en mängd kulturhistoriskt intressanta byggnader, byggnader som man idag inte har råd att fullt ut underhålla. Man bidrar också regionalt med såväl råd och kunskap vid utgrävningar, fynd och byggnader runt om i Västernorrland samt har två hemslöjdskonsulenter som främjar och bevarar kunskapen om hantverk och slöjandets konst.

Regionen behöver främja och utveckla verksamheter och projekt som kan bidra till att bättre bevara länets kulturarv och öka kunskapen om dessa. Genom en ökad satsning på kulturarvet kan regionen också bidra till en ökad tillväxt i besöksnäringen.

¹⁰ Kulturplan Västernorrland 2019–2022 (17RS3437), 6

5.11 Ungdomsmottagningar

Ungdomsmottagningen i Sundsvall

Tidiga insatser och god tillgänglighet till ungdomsmottagningarna är viktiga för länets unga. Inte minst för att förhindra utveckling av allvarigare problematik och minska antalet elever som inte fullföljer sin skolgång.

Vid sidan om ungdomsmottagningarna finns kommunernas elevhälsa och ungdomsrådgivning. Det är viktigt att regionens samarbete med kommunerna fungerar så att samtliga verksamheter finns kvar i alla kommuner.

Viktigt är också att ungdomsmottagningarna får full finansiering framöver och inte tvingas använda tid, kraft och energi på att hålla igång olika projekt för att få in pengar. Det är inte långsiktigt hållbart och skapar sämre arbetsmiljö och arbetsvillkor för personalen.

6 Medarbetarperspektivet

Inriktningsmålet är delaktiga medarbetare i en arbetsmiljö som erbjuder möjlighet att växa och förkovras.

Region Västernorrland ska vara en attraktiv arbetsgivare med fokus på arbetsmiljöfrämjande åtgärder, som är lyhörd och erbjuder kompetensutveckling och karriärmöjligheter samt möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan medarbetarna.

Region Västernorrlands kostnader för hyrpersonal ligger i den absoluta toppen bland regioner och landsting i Sverige. Att kostnaderna fortsätter att skena varje år är en ohållbar utveckling som måste stoppas. För att vända trenden måste problemen lösas i rätt ände – i förbättrad arbetsmiljö. Region Västernorrlands medarbetare måste få ökat inflytande över sin arbetssituation och vi måste på alla sätt förstärka och förbättra arbetsmiljön. Medarbetarnas möjlighet till kompetensutveckling behöver också stärkas.

Medarbetarna ska ha förutsättningar att utföra det arbete de ansvarar för. Det är först när vi har nöjd personal som vi kommer att se minskade kostnader för hyrpersonal (stafetter).

Det finns ett samband mellan höga sjukskrivningstal, många stafetter och dålig kontinuitet vilket leder till fler vårdskador. Därför måste vi få koll på vad som orsakar regionens stigande sjukskrivningstal, så att de arbetsmiljöproblem som kan ligga till grund också kan åtgärdas.

Ett led i förändrad arbetsmiljö är att använda medarbetarnas kompetens på rätt sätt. Genom att införa vårdserviceteam och anställa fler medicinska sekreterare och undersköterskor får legitimerad personal mer tid för patienter och kan jobba med det man utbildats till.

Region Västernorrland hade år 2018 en kostnad på 440 miljoner kronor för inhyrd personal, det är drygt 13 % av de totala kostnaderna för personal. För att lyckas bryta trenden med ökade kostnader för inhyrd personal måste ett konkret arbete inledas med åtgärder på såväl kort som lång sikt.

Kompetensen hos medarbetarna vid HR-avdelningen måste genomlysas samtidigt som uppdraget för HR-avdelningen förtydligas.

Chefer och ledare måste få en möjlighet att lägga tid på chefsuppdraget och få hjälp med rutinarbete som inte är direkt förknippat med chefsuppdraget.

6.1 Etik

I regionens etiska policy¹¹ beskrivs etikens sex verktyg: känslan, samvetet, empatin, förnuftet samt fakta och värderingar. Där återges också ett antal vägledande principer: godhet, icke skada, rättvisa och autonomi. Alla som är anställda eller förtroendevalda inom Region Västernorrland har ett ansvar att följa och leva upp till de etiska principer vars innebörd ska genomsyra hela organisationen.

6.2 Allas delaktighet

En förutsättning för en framgångsrik organisation är att varje medarbetare känner sig ha förtroende och möjligheter att utföra och utveckla sina arbetsuppgifter. Var och en måste därför se sin roll i helheten, känna till målen, ha de medel och den kunskap som krävs för att kunna uppnå önskat resultat.

6.3 En ny personalpolitik

Medarbetarna är hjärtat i verksamheten. Det är därför av största vikt att man återupprättar förtroendet för regionen som arbetsgivare. Genom att vara en attraktiv arbetsplats får man personalen att stanna kvar för att man trivs och känner att man har det bra.

Regionen ska därför arbeta hårdare för att skapa bättre arbetsvillkor, en god arbetsmiljö samt främja kompetensväxling och karriärmöjligheter.

En förbättrad dialog med såväl länets invånare genom Beredningen för medborgardialog och med

¹¹ Etisk policy i Landstinget Västernorrland (13LS3702)

regionens anställda behövs. Man ska inte behöva vara orolig för att det kommer ännu fler dåligt genomarbetade och diskuterade strukturförändringar.

Ett införande av vårdserviceteam gör inte bara jobbet roligare och mer meningsfullt, i och med att man får jobba med det man utbildat sig till, utan bidrar också till sänkt sjukfrånvaro.

För en del bristyrken, exempelvis tandvårdspersonal och biomedicinska analytiker behöver regionen ta en mycket mer aktiv del i tillskapandet av uppdragsutbildningar på Mittuniversitetet.

6.4 Kompetensutveckling

Kompetensutvecklingen för regionens medarbetare bygger såväl på individuella som regionsgemensamma insatser. Detta för att tillgodose verksamhetens krav och förväntningar i dag och i framtiden.

Regionen ska vara en attraktiv arbetsplats där medarbetarens kompetens tas tillvara. Varje medarbetare ska uppleva sitt arbete som viktigt och stimulerande. Alla medarbetare ska ha möjlighet att utvecklas i arbetet och utifrån sin kompetens vara synlig, ha inflytande och ta ansvar.

Regionen ska som arbetsgivare ha ett hälsofrämjande synsätt på arbete och arbetsförhållanden. Ett målmedvetet arbete för att förebygga ohälsa är ansvarsfullt med tanke på den verksamhet som bedrivs men gör också regionen attraktiv för såväl studenter som nya och befintliga medarbetare.

Regionen bör stimulera vårdens medarbetare att vidareutbilda sig, skapa möjlighet till viss forskning samt systematisera kunskapsbildningen genom uppföljning och dokumentation. Ett gediget utvecklingsarbete för att nå dessa målsättningar är viktigt och nödvändigt.

I det årliga medarbetarsamtalet ska dialogen om behovet av kompetensutveckling föras. På grund av stora pensionsavgångar finns ett stort behov av att

rekrytera vissa yrkesgrupper, främst specialistläkare och specialistsjuksköterskor.

Ett intensivt arbete krävs då många nya medarbetare behöver rekryteras varje år. Åtgärderna kräver förutom det inre arbetet omfattande samverkan med andra samhällsaktörer då betydelsen av fungerande levnadsvillkor i vardagen är väsentliga faktorer för hela processen.

Regionen måste kraftfullt agera för att öka andelen tillsvidareanställda läkare och minska kostnaderna för tjänsteköp av läkare. Den regionaliserade läkarutbildningen ger en god rekryteringsmöjlighet. Viktigt är att kandidaterna knyts till regionen efter genomgången utbildning.

6.5 Personalpolitisk plattform

Den personalpolitiska inriktningen i regionen uttrycks i den personalpolitiska plattformen¹². Styrande är de fyra policydokumenten inom vart och ett av områdena medarbetarskap, chefsförsörjning, arbetsmiljö och lönepolitik.

Medarbetare inom cirka hundra olika professioner arbetar inom regionen. Medarbetarnas kunskaper och erfarenheter ska värderas lika utifrån regionens värderingar och medarbetarna ska ha samma utvecklings- och befordringsmöjligheter oavsett kön och härkomst. Det är viktigt att medarbetarna känner sig delaktiga och är med och utformar arbetet och arbetsplatserna.

Regionen ska kännetecknas av den mångfald som finns i samhället och aktivt bidra till att fördomar och diskriminering motverkas och bekämpas. Ett framgångsrikt arbete för jämställdhet, integration och mångfald bidrar till regionens attraktivitet.

Arbete för ett hållbart samhälle och en god arbetsmiljö bidrar också till att regionen uppfattas som en bra arbetsgivare. Det är en stor kompetensbrist inom vården samtidigt kommer allt fler asylsökande med vårdutbildning. Regionen ska skapa praktikplatser för dessa för att underlätta och skynda på integrationen.

---

¹² Personalpolitisk plattform 2016-2021 (15LS6257)

7 Processperspektivet

Inriktningsmålet är förnyelse och långsiktighet genom ständiga förbättringar för effektiva och säkra verksamheter

7.1 Nationella riktlinjer

Det är särskilt viktigt att Region Västernorrland följer nationella riktlinjer för behandlingar och metoder, inte minst för att hålla en hög kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården utan också för att vi ska ha en jämlik hälso- och sjukvård i hela landet.

7.2 Samverkan

Varje framgångsrik organisation präglas av samverkan. Det lokala ledarskapet behöver förstärkas och samverkan mellan primärvård, specialistvård och kommunerna för att skapa större effektivitet i vårdkedjan och klara de behov som ett ökande antal äldre medför.

Samverkan med det civila samhället och invånardialogen behöver också lyftas inte minst för att främja hälsa och erbjuda vård efter individens behov.

7.3 Jämlikhet och jämställdhet

Det är mycket viktigt att arbetet för jämlikhet och jämställdhet fortsätter att gå framåt. I den nyligen antagna Hållbarhetsplanen slås fast ”att regionen aktivt arbetar med att motverka diskriminering och kränkande behandling utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder”.

Det är viktigt att det inte stannar där, med vackra ord i ett dokument, utan att man verkligen lever upp till detta, såsom det står skrivet i regionens Policy för jämlik hälsa: ”att jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv genomsyrar all verksamhet”.

7.4 Vårdval Västernorrland

Vårdval Västernorrland infördes i januari 2010. Det är en lagstadgad reform som ökar patientens valfrihet.¹³

Det har hjälpt till att korta vårdköerna och patienterna har i större utsträckning möjligheten att själva välja när, var och hur de vill träffa sin läkare.

Utförare erbjuder primärvård utifrån förutsättningar som fastställs av politiken i den så kallade Regelboken. Vårdvalsreformen har skapat möjlighet för patienter att välja bort den vårdgivare som inte håller måttet och att välja en utförare som kanske ligger närmare jobbet snarare än inom ett visst geografiskt område kring din bostadsort. Det gör att patienten i större utsträckning har möjlighet att själv välja när, var och hur de vill träffa sin läkare.

Med vårdval ges även medarbetare inom vården möjlighet att välja arbetsgivare. Detta sätter press på arbetsmiljöarbetet inom Region Västernorrland egna verksamhet.

Patienternas valfrihet och formerna för det fria vårdvalet ska värnas och utvecklas. Regionen ska därför från 2021 börja införa vårdval även för den öppna specialistvården i syfte att stärka primärvården.

---

¹³ Lag (2008:962) om valfrihetssystem

7.5 Patientsäkerhet

Det systematiska patientsäkerhetsarbetet är lagstadgat.¹⁴ Sedan 2010 har regionen en nollvision mot vårdskador, dvs. en nollvision mot lidande, skada eller sjukdom samt dödsfall som kunnat undvikas om lämpliga åtgärder satts in.

Särskild uppmärksamhet ska riktas mot förhindrande av smittspridning respektive utveckling av antibiotikaresistenta bakteriestammar, vidare måste vårdplatsstrukturen vara adekvat för att behålla möjligheten till att förhindra smittspridning genom isolering.

Det är inte lätt att rengöra en säng för hand och få den riktigt ren och massor av tid går förlorad som kunde gått till mer patientnära arbete. En central sängtvätt kan därför ge bättre arbetsmiljö och minskat lidande för patienter. Regionen ska därför skyndsamt utreda införandet av en central sängtvätt på länets tre sjukhus men också undersöka möjligheten att införa en maskinell rengöring av sängar på Sundsvalls sjukhus.

7.6 Utbudsförändringar

Vid utbudsförändringar måste den interna dialogen och kommunikationen bli bättre. Det får aldrig vara så att man använder tillfälliga stängningar i syfte att mörka en faktisk utbudsförändring, såsom skett exempelvis vid Närvården Härnösand. Vid tillfälliga stängningar ska det finnas en satt tidsplan och en strategi för hur och när man kan tänkas öppna upp aktuell verksamhet igen.

7.7 Akutuppdraget

Om vården koncentreras i större utsträckning kan det påverka möjligheterna att bedriva akutverksamhet på en del sjukhus.

I arbetet med att specialisera verksamheterna vid länets tre sjukhus är det viktigt att akutuppdraget inkluderas i planeringen och styrningen av den specialiserade vården. Det är i ett sådant arbete viktigt att utreda vilka basresurser som behövs för att klara av akut-uppdraget, och på så sätt få ett helhetsperspektiv. Förutom att akutuppdraget måste inkluderas i styrningen av den specialiserade vården i länet är det nödvändigt att konsekvensanalyser genomförs beträffande hur kommande förslag påverkar akutsjukvård.

7.8 Folkhälsa

För att minska trycket på vården när gruppen äldre blir allt större så är ett strukturerat och långsiktigt arbete för bättre folkhälsa av mycket stor betydelse. Får vi till ett friskare Västernorrland avlastar vi vården i länet. Detta innebär i förlängningen att tillgängligheten till den övriga vården ökar. Därför ska folkhälsan vara ett prioriterat område i Region Västernorrland, exempelvis är hälsosamtalen som utförs i primärvården viktiga.

---

¹⁴ *Patientsäkerhetslag (2010:259)*

7.9 Ofrivillig ensamhet

Beräkningar visar att ensamhet 2017 medförde extra vård- och omsorgskostnader i Sverige om drygt 12 miljarder kronor i form av fler vårdbesök och oplanerade inskrivningar vid slutenvård.

Utifrån Västernorrlands befolkningsunderlag skulle detta ge oss merkostnader om 290 miljoner kronor – årligen. Det är därför hög tid att vi tar oss an detta. Regionen ska erkänna ofrivillig ensamhet som ett samhällsproblem och ta fram en mer långsiktig strategi för arbetet mot ofrivillig ensamhet.

För att få till fler sociala mötesplatser och aktiviteter runt om i länet behöver civilsamhället få ett starkare stöd, gärna med stöd av kommunerna. Vidare ska social aktivitet på recept prövas och utvärderas.

7.10 Psykisk ohälsa

Den psykiska ohälsan har de senaste årtiondena ökat kraftigt, bland annat har andelen flickor som lider av oro och nedstämdhet fördubblats sedan 1980-talet. Det är också vanligare att ungdomar har svårt att sova eller har värk.

Tidiga insatser och god tillgänglighet till första linjens psykiatriska vård, den specialiserade ungdomspsykiatri och ungdomsmottagningarna är därför viktiga för barn och ungdomar. Inte minst för att förhindra utveckling av allvarigare problematik och minska antalet elever som inte fullföljer sin skolgång.

Undersökningar visar att tre av fyra i Sverige har själv upplevt eller vet någon som lever med psykisk ohälsa. Trots detta diskrimineras många människor dagligen. Människor med psykisk ohälsa har också svårare att söka vård vilket leder till högre dödlighet i folksjukdomar såsom cancer, hjärtinfarkter och stroke. Psykisk ohälsa kan också leda till självmordsförsök och självmord.

Regionen ska därför vara med och etablera ett utbildningsprogram i Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA) i Västernorrlands län och att detta drivs och utvecklas i nära samråd med länets kommuner och berörda organisationer.

7.11 Österåsen

Österåsens huvudentré, oktober 2019.

En annan viktig pusselbit för att främja folkhälsan i länet är Livsstilsmedicin Österåsen. Genom att ha fokus på livsstilsfrågor i livets alla skeenden, med rehabilitering och konkreta insatser får vi ett friskare Västernorrland. Med ett väl fungerande arbete med livsstilsfrågor kan vi få ner andelen invånare med livsstilssjukdomar såsom astma, cancer, diabetes, hjärt-kärl-sjukdomar samt KOL, stroke och tandlossning

8 Ekonomiperspektivet

Inriktningsmålet är ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning

8.1 God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning handlar inte bara om pengar utan även att främja en ekologiskt och socialt hållbar utveckling.

Ansvarstagandet för regionens ekonomi, miljö och resursanvändning är att ta ansvar för kommande generationer med en social dimension som inrymmer skilda saker såsom etiska aspekter, jämställdhet, kultur, folkhälsa och arbetsmiljö.

Därför är samtliga inriktningsmål viktiga för att långsiktigt skapa en god ekonomisk hushållning.

På kort sikt handlar det däremot i stora drag om en tydlig ekonomistyrning och budgetdisciplin, något som främjas av ett engagerat ledarskap och ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

8.2 Kostnadseffektivitet

Ett ersättningssystem för det förebyggande arbetet har införts och utvecklas under planperioden.

Det gäller såväl primär prevention (förebyggande av sjukdomar) som sekundär prevention (förebyggande av komplikationer till befintlig sjukdom).

Inom tandvården främjas transparens och kostnadsneutralitet mellan regionens vård och privata aktörer.

För lokaler gäller att regionen ska fortsätta att minska andelen vakanta lokaler och kontinuerligt se över behovet av lokalyta i syfte att om möjligt få ner totalytan ytterligare.

Investeringar i ny- och ombyggnader ska ha som mål att antingen leda till bättre arbetsmiljö, lägre driftkostnader och/eller ökade intäkter.

Inom kulturområdet behöver samarbetet med länets kommuner och med de andra norrlandstingen bli tydligare och bättre, bland annat beträffande de långsiktiga ekonomiska förutsättningarna.

8.3 Ekonomi i balans

Regionen ska ha en ekonomi i balans på kort såväl på lång sikt. För att klara detta ska det finnas ett aktivt arbete för kostnadskontroll och ökad kostnadsmedvetenhet.

Under planperioden intensifieras arbetet med effektiviseringar och möjligheten att hitta verksamheter lämpliga att läggas ut på entreprenad.

8.4 Förvaltarskap

För att även kommande generationer ska få en god sjukvård bör cirka 150 miljoner kronor årligen avsättas för att täcka pensionskuldens förändring.

Detta mål för förstärkning av pensionsavsättningarna klaras under planperioden under förutsättning att verksamheten klaras inom givna budgetramar.

Upphandlingsenheten får en tydligare roll i upphandlingsprocessen och det tydliggörs för verksamheterna vem och vilka som får upphandla vilka produkter och tjänster.

Dokumentet i upphandlingsprocessen ska vara kvalitetssäkrade. Gjorda inköp ska följas upp och kontrolleras.

Från alla verksamheter krävs trohet mot ingångna avtal. Besparingspotentialen till följd av bättre kompetens och kvalitet i upphandlingsprocessen är betydande.

Investeringar ska granskas systematiskt mot behov och långsiktigt värde kontra driftkostnadsökning.

Byggprojekten prioriteras efter angelägenhets- och nyttograd. Projekt får inte startas innan prioriteringen har genomförts.

8.5 Finansiella mål

Följande finansiella mål gäller för Landstinget Västernorrland under 2021–2023:

God ekonomisk hushållning, vilket under planperioden ska motsvara en procent av landstingets intäkter från skatt, generella statsbidrag och utjämning.

Målet motsvarar ett årligt positivt ekonomiskt resultat med cirka 70 miljoner kronor.

Soliditeten ska inte minska. Innebörden av detta är att det egna kapitalet behöver förstärkas med 230 miljoner kronor under planperioden.

Vid avstämning av måluppfyllelsen mot de tre ovanstående målen ska jämförelsestörande poster exkluderas. För att nå de finansiella målen krävs bland annat följande:

- Långsiktigt hållbar ekonomi, minskat konjunkturberoende
- Kontroll över kostnadsutvecklingen, bryta kostnadsutvecklingen
- Budgetdisciplin
- Investeringsutrymmet hålls och investeringarna finansieras med egna medel
- Insyn och kontroll över upphandlingar
- Benchmarking för alla verksamheter
- Alltid väga drift i egen regi mot alternativa driftsformer och välja den mest effektiva ur kostnads- och kvalitetssynpunkt

8.6 Internationellt arbete

Det internationella arbetet är en integrerad del av landstingets olika verksamheter. Landstingets deltagande i och utvecklande av internationella nätverk har stor betydelse på flera olika områden. Det ger värdefulla utblickar och kontakter och tillför länet kompetens och nya idéer.

Regionen ska fortsatt delta i den regionala representationen i Bryssel via MidSweden European Office. Deltagande i nätverken Europaforum Norra Sverige och Northern Sparsely Populated Areas ska fortsätta.

Inom Assembly of European Regions (AER) ska landstinget verka för ökad uppmärksamhet på de demokratiska frågorna samt på aktiviteter som stöder landstingets mål med medlemskapet.

Mittnordiskt samarbete ska få en än mer framträdande roll under planperioden. Samarbetet har särskilt fokus på frågor gällande infrastruktur, kommunikationer, arbetsmarknad och inte minst ungas möjligheter till arbete.

9 Index A-Ö

- Agenda 2030, 3, 5
akutuppdraget, 14
antibiotikaresistens, 14
arbetsmiljö, 4, 11, 12, 13, 14, 16
arbetsvillkor, 12
asylsökande, 12
balanserad styrning, 4
BB, 7
Beredningen för medborgardialog, 12
bredband, 6
bristyrke, 12
civilsamhälle, 8, 13
delaktighet, 7, 11, 12
dialog, 3, 5, 12, 13, 14
digitalisering, 6
Digitaliseringsstrategi, 6
diskriminering, 12, 13, 15
egenvård, 7
e-hälsa, 6
ekonomi, 16
etik, 11
Etisk policy, 11
etnisk tillhörighet, 13
familjecentral, 7
fast läkarkontakt, 7
folkbildning, 8
folkhälsa, 3, 14, 16
folkhögskola, 8
frisktandvård, 8
funktionsnedsättning, 13
första hjälpen till psykisk hälsa, 15
förvaltarskap, 16
geriatrik, 8
glesbygd, 9
helhetsperspektiv, 3, 8, 11, 14
hospice, 8
hyrpersonal, 3, 6, 11
hållbarhetsplan, 3
Hållbarhetsplan, 5, 13
hälsosamtal, 14
integration, 12
internationellt arbete, 6, 17
investering, 6, 16, 17
jämlik vård, 7, 13
jämlikhet, 13
jämförbarhet, 13, 16
karriär, 12
klimatanpassning, 3, 5
kollektivtrafik, 9
kompetensutveckling, 12
kompetensväxling, 12
kontinuitet, 7, 11
kultur, 9, 16
kulturarv, 9
kvinnosjukvård, 7
könsöverskridande identitet eller uttryck, 13
listningsstopp, 7
lokalt ledarskap, 5
långsiktighet, 15
läkarutbildning, 12
länsverksamhet, 5
Länsöverenskommelsen, 8
materialhantering, 7
Mittuniversitetet, 12
Murberget, 9
nationella riktlinjer, 7, 13
nivåstrukturering, 6
Närvarlden Härnösand, 14
ofrivillig ensamhet, 15
palliativ vård, 8
patientorganisation, 7
patientråd, 7
patientsäkerhet, 7, 13, 14
Personalpolitisk plattform, 12
personcentrerad vård, 7
Policy för jämlik hälsa, 13
prevention, 16
primärvård, 3, 7, 13
psykisk ohälsa, 3, 15
recept, 15
regional utvecklingsstrategi, 6
Regionstyrelsen, 4
religion, 13
respekt, 3
revisionsintervall, 8
rättspsykiatrisk vård, 8
samarbete, 5, 6, 7, 9, 16, 17
samverkan, 5, 6, 13
sexuell läggning, 13
sjukskrivning, 11, 12
själv mord, 15
soliditet, 17
Sollefteå sjukhus, 7
specialistvård, 3, 7, 13, 14
Strategiskt kulturarvsprogram, 9
strukturförändring, 12
studieförbund, 8
styrning, 14
Sundsvalls sjukhus, 14
sängtvätt, 14
tandvård, 8, 16
tillgänglighet, 7, 9, 15
tillitsbaserad styrning, 3, 5
ungdomsmottagning, 6, 15
uppdragsutbildning, 5, 12
upphandling, 6, 16
utbudsförändring, 14
valfrihet, 13
vidareutbildning, 12
vårdgaranti, 7
vårdköer, 5, 13
vårdsteam, 7, 11, 12
vårdval, 13
Västernorrlands museum, 9
ålder, 13
Österåsen, 15

Bilaga: Centerpartiets, Sjukvårdspartiet Västernorrlands och Kristdemokraternas gemensamma utgångspunkter i Regionplan 2021–2023

Inledning

Centerpartiets, Sjukvårdspartiet Västernorrlands och Kristdemokraternas gemensamma utgångspunkter i Regionplan 2021–2023 har som övergripande mål att förbättra Västernorrlands position vad gäller invånarnas och personalens förtroende för de verksamheter som regionen ansvarar för. Regionens verksamhet består av tre områden – hälso- och sjukvård, tandvård och regional utveckling.

Alla områden har stor betydelse för människors livskvalitet och hälsa liksom för länets attraktivitet och utveckling. Inom hela regionen ska det arbetas för en väl fungerande verksamhet med en god arbetsmiljö för medarbetarna och ett nära ledarskap för att bland annat minska beroende av hyrpersonal.

Det behövs en öppenhet för ständiga förbättringar och förnyelse med utgångspunkt i invånarnas behov. Ett län präglad av mångfald, bra miljö, växande företag, goda arbets-, utbildnings- och utvecklingsmöjligheter, tillgänglig kollektivtrafik, utbyggd infrastruktur och ett rikt kultur- och fritidsliv är attraktivt och skapar förutsättningar för en god hälsa och ett aktivt liv.

Det svenska välfärdssystemet är omfattande men samtidigt finns det stora brister, också i vårt län, exempelvis i kvalitet, tillgänglighet, stöd för barn och ungdomar med psykisk ohälsa och försämrade folkhälsa.

För att åtgärda dessa brister måste hela regionen vara med, skapa och bidra till en positiv utveckling. Det är med gemensamma tag och en helhetssyn som vi möter framtiden tillsammans och kan skapa en gemensam vi-känsla i hela Region Västernorrland. Därför behövs en politisk kraft som ständigt arbetar för detta.

Regionen har det regionala utvecklingsansvaret i Västernorrland, vi vill därför fortsatt satsa på att nyttja nationella projektmedel och EU-medel för att främja entreprenörskap, företagande, forskning, klimatsmarta satsningar, ett bevarat kulturarv, investeringar i infrastruktur och internationellt samarbete samt projekt som ger regionen nya arbetstillfällen.

I morgondagens sjukvård krävs en högre grad av samarbete än idag, såväl mellan sjukhus, kommuner, regioner och mellan olika aktörer. För att säkra tillgången till vård i hela länet behöver vi stärka den nära vårdens finansiering samt ge större utrymme för nya lösningar. En grundförutsättning för en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård i hela länet är en långsiktigt hållbar ekonomi för Region Västernorrland.

Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet och självbestämmande.

Ledarskap

Region Västernorrland behöver ett tydligt politiskt ledarskap, som står upp för en nära vård och regional utveckling i hela länet. Centerpartiet, Sjukvårdspartiet och Kristdemokraterna är alltid beredd att ta det ansvaret.

Region Västernorrland behöver inte minst ett förändrat ledarskap inom hälso- och sjukvården. Växande vårdköer, extremt höga kostnader för hyrpersonal och stora svårigheter att rekrytera talar sitt tydliga språk.

Genom att återupprätta ett lokalt ledarskap på sjukhusen stärker vi både personalens och patienternas möjligheter till delaktighet.

Länsklinikorganisationen inrättades för att nå en jämlik vård i Västernorrland genom exempelvis gemensamma patientköer för länets tre sjukhus. Men nuvarande organisation har inte lyckats med sitt grundläggande uppdrag vilket har uppmärksammats vid flertalet tillfällen.

Våra medarbetare som verkar i vardagen är regionens främsta resurs, de ser problemen med ett frånvarande ledarskap. Ett stärkt lokalt ledarskap med närvarande chefer är nyckeln till framgång inte minst för att lösa kompetensrekrytering och minska stafettberoendet.

Det ska finnas starka lokala ledningar vid våra sjukhus med tydliga mandat, som har uppdraget att i samverkan samordna och utveckla verksamheten, med patienten i centrum och i nära samarbete med berörda kommuner och primärvården.

Både nationellt och inom regionen sker därtill en utveckling gällande Nära vård. Det finns ett antal tydliga fördelar med den vägen att organisera sjukvården i Västernorrland framåt. Exempelvis ur ett patientperspektiv så samlar en närsjukvårdsorganisation ett större antal verksamheter som ger en trygg nära vård, inte minst för äldre och kroniker.

En ökad regional och nationell samverkan behövs för att möta våra förväntningar på en allt mer högspecialiserad vård. En del i detta är ett utvecklat samarbete i norra sjukvårdsregionen

- ✓ **Vi (C, SJVP, KD) vill förändra nuvarande sjukvårdsorganisation i Region Västernorrland, med basen i starka och närvarande lokala ledningar, som har tydliga mandat och uppdrag att i samverkan samordna och utveckla verksamheten samt en nära vård i hela Västernorrland.**

Medarbetare

Region Västernorrland ska vara en attraktiv arbetsgivare med fokus på arbetsmiljöfrämjande åtgärder, som är lyhörd och erbjuder kompetensutveckling och karriärmöjligheter samt möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan medarbetarna.

Region Västernorrlands kostnader för hyrpersonal ligger bland de högsta i Sverige. Att kostnaderna fortsätter att skena är en ohållbar utveckling som måste stoppas. För att vända trenden måste problemen lösas i rätt ände. Region Västernorrlands medarbetare måste få ökat inflytande över sin arbetssituation och arbetsmiljön måste förbättras. Medarbetarnas möjlighet till kompetensutveckling behöver stärkas, karriärmöjligheter och konkurrenskraftiga löner är en del i detta.

Medarbetarna ska ha förutsättningar att utföra det arbete de ansvarar för. Det är först när vi har nöjd personal som vi kommer att se minskade stafettkostnader.

Ett led i förändrad arbetsmiljö är att använda medarbetarnas kompetens på rätt sätt och på rätt nivå.

Chefer och ledare måste ges tid för chefsuppdraget. En väsentlig del i detta är att skapa utrymme för handledarskap av studenter och medarbetare som ett led i en framåtsyftande kompetensförsörjning.

Riktade rekryteringsinsatser gällande bristyrken, exempelvis utlandsrekrytering, bör också vidareutvecklas.

- ✓ **Vi (C, SJVP, KD) vill att Region Västernorrlands medarbetare får ett ökat inflytande över sin arbetssituation. Med en förbättrad arbetsmiljö, konkurrenskraftiga löner, goda möjligheter till kompetensutveckling och karriärmöjligheter, gör vi regionen attraktivare som arbetsgivare.**

Ekonomi

För de kommande åren finns risk för en avmattning i ekonomin vilket ger en svagare utveckling av skatteintäkter och statsbidrag. Därtill är kostnadsökningstakten i Region Västernorrland alltför hög på en för hög nivå.

Inom Hälso- och sjukvårdsnämndens område finns mycket stora underskott. Specialistvården har flera hundra miljoner kronor i ekonomisk obalans som saknar finansiering och lösningar. Regionen ligger i topp med en av landets högsta kostnader för inhyrd personal, på mer än en halv miljard kronor 2019! Det är en i allra högsta grad bidragande orsak till sjukvårdens ekonomiska obalans.

Centerpartiet, Sjukvårdspartiet och Kristdemokraterna kräver nu ett tydligt politiskt ledarskap av majoriteten Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna i denna ödesfråga, som borde vara allra högst prioriterad på den politiska agendan framåt i regionen!

Regionen är en stor och viktig aktör inom upphandlingsområdet. Stora volymer varor och tjänster köps årligen in och upphandlas av regionen. Vi ser möjligheter till en mer rationell inköps- och upphandlingsprocess genom ökat samarbete med kommuner och övriga regioner i landet.

Regionen är beroende av väl anpassade fastigheter för att verksamheterna som bedrivs ska kunna göra det på ett funktionellt, ändamålsenligt och ekonomiskt sätt. Även om insatser gjorts löpande så finns ett omfattande investeringsbehov i stora delar av beståndet, såväl på sjukhus som på vårdcentraler. Det finns också ett behov av ökade satsningar på energieffektiviseringar i regionens fastigheter samt på egenproducerad el i regionens regi.

Sjukvården står inför stora förändringar. De största på flera decennier. Region behöver därför arbeta än mer strategiskt med dessa frågor.

Vi behöver också göra en översyn av den centrala administrationen med syfte att denna kan minska samt se över vilka organisationer och andra forum som Region Västernorrland ska vara fortsatt delaktiga i.

Större del av vården framåt kan komma att ske på vårdcentral men primärvården i Västernorrland är underfinansierad med i storleksordningen minst 100 miljoner kronor i jämförelse med de övriga skogslänen.

Fortsatta ekonomiska satsningar på en nära vård i hela Västernorrland är grunden för en väl fungerande hälso- och sjukvård, vilket Centerpartiet, Sjukvårdspartiet och Kristdemokraterna prioriterar.

En grundförutsättning för en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård i hela länet är en långsiktigt hållbar ekonomi för Region Västernorrland.

- ✓ **Vi (C, SJVP, KD) kräver ett tydligt politiskt ledarskap när det gäller regionens stora ekonomiska underskott inom hälso- och sjukvården och vill prioritera satsningar på en nära vård i hela Västernorrland.**

Folkhälsa, ungas hälsa och kulturarv

För att minska trycket på vården när gruppen äldre blir allt större så är ett strukturerat och långsiktigt arbete för bättre folkhälsa av mycket stor betydelse. Får vi till ett friskare Västernorrland avlastar vi vården i länet. Detta innebär i förlängningen att tillgängligheten till den övriga vården ökar. Därför ska folkhälsan vara ett prioriterat område i Region Västernorrland, exempelvis är hälsosamtalen som utförs i primärvården viktiga.

En annan viktig pusselbit för att främja folkhälsan i länet är Livsstilsmedicin Österåsen. Genom att ha fokus på livsstilsfrågor i livets alla skeenden, med rehabilitering och konkreta insatser får vi ett friskare Västernorrland och motverkar livsstilssjukdomar såsom diabetes och hjärt-kärl-sjukdomar med flera.

Tidiga insatser och god tillgänglighet till ungdomsmottagningarna är viktiga för länets unga. Inte minst för att förhindra utveckling av allvarigare problematik och minska antalet elever

som inte fullföljer sin skolgång. Vid sidan om ungdomsmottagningarna finns kommunernas elevhälsa och ungdomsrådgivning. Det är angeläget att regionens samarbete med kommunerna utvecklas och att ungdomsmottagningarna får full finansiering framåt.

En av de viktigaste aktörerna för kulturarvet i vårt län är Västernorrlands museum, med en mängd kulturhistoriskt intressanta byggnader, byggnader som man idag inte har råd att fullt ut underhålla. Man bidrar också regionalt med såväl råd och kunskap vid utgrävningar och fynd runt om i Västernorrland samt främjar och bevarar kunskapen om hantverk och slöjdandets konst med mera. Regionen bör bättre än idag bevara länets kulturarv och öka kunskapen om dessa. Kulturarvet bidrar också till tillväxt i länets besöksnäring.

- ✓ **Vi (C, SJVP, KD) vill att Region Västernorrland tydligare än idag prioriterar insatser för en bättre folkhälsa, tidiga insatser för ungas hälsa och ett bevarat kulturarv.**